

A tagozat múltja és jelene – Die Vergangenheit und die Gegenwart des Klassenzuges

A kezdetekről

A rendszerváltozást követő első években a pedagógusokat is lázas munka jellemezte. A korábbi években már megszoktuk, hogy mindent felülről megmondanak, és nem kérdezik meg véleményünket. Az iskolareform leglényegesebb része szerintem az önállóság volt. Olyan új jogosítványokat kaptak a tantestületek, amelyekről korábban álmodozni sem mertünk. Tantestületünk tagjainak többsége komoly pedagógiai tapasztalattal rendelkezett, így hosszú viták során hoztuk meg döntéseinket. Hittük, hogy az iskolaszervezeti változtatás a gyerekek érdekeit szolgálja. Az ismeretközlő, felesleges ismereteket számonkérő oktatást szerettük volna felváltani képesség-készségfejlesztő tanítással, és az elavult felesleges ismeretek helyett praktikusakat szerettünk volna átadni tanítványainknak. A tanárhiány ellenére az informatika és az idegen nyelvek oktatását kiemelt feladatunknak tekintettük. A lehetőségek közül véleményem szerint jól választott a tantestület.

Ezek között szerepelt a német nemzetiségi tagozat létrehozása. A Lovassy mellett a Vetésit kérték fel, hogy ismerkedjenek meg a célkitűzésekkel, és adjanak választ a felkérésre. A tantestület tájékoztatása miatt meglátogattuk a nemzetiségi képzést a soroksári gimnáziumban. Az én benyomásom is nagyon pozitív volt, a német tanáraink számára pedig komoly szakmai kihívást jelentett az új feladat. A tantestületet is sikerült meggyőzni arról, hogy iskolánkban a személyi feltételek részben adottak és megtehetőek az indulásig. Mivel a Vetésiben nem volt ilyen lelkes a fogadtatás, így ránk esett a választás.

Származásomnál fogva érzelmileg is kötődtem a feladathoz, és így szívesen segítettem a szervezésben. Jártuk a veszprémi és a vidéki iskolákat, hogy megismerjék az általános iskolások ezt az új lehetőséget. Izgultunk, hogy lesz-e elegendő jelentkező az első osztályba. Előfelvételit szerveztünk, és már az első osztályba megfelelő számú jó tanuló közül válogathattunk. Nem voltak kizáró feltételeink a származást illetően. Tudtuk, hogy negyven év nem múlik el nyomtalanul, és egyre kevesebb gyereket találunk, akinek anyanyelve a német, de hittünk a tagozat sikerében.

Egyetlen fájó pont azért mégis megmaradt bennem: a biztosított német támogatás ellenére nem sikerült felépíteni a nemzetiségi kollégiumot iskolánk épülete mellett. Így a németek pénze Pécsre került, ahol már a diákok élvezhetik is az új kollégiumot.

Összességében azonban elmondható, hogy a kezdeményezés sikert hozott, amelyet az oktatásban, nevelésben és hagyományápolásban elért eredmények bizonyítanak.

Arnhofter Mihály

tanár

1992-1997 között az iskola igazgatója

Über die Anfänge

In den ersten Jahren nach der Wende begannen die Pädagogen noch eifriger zu arbeiten. In den früheren Jahren waren wir daran gewöhnt, dass uns alles von „oben“ gesagt wurde, dass wir nach unseren Meinungen nicht gefragt wurden. Das wichtigste Element der Schulreform war meiner Meinung nach die Selbstständigkeit. Die Lehrkörper haben solche neuen Rechte bekommen, von denen wir früher nicht zu träumen wagten. Die Mehrheit der Mitglieder unseres Lehrkörpers verfügte über reiche pädagogische Erfahrungen, so haben wir unsere Entscheidungen nach langen Debatten getroffen. Wir haben daran geglaubt, dass die Änderung in der Schulstruktur den Interessen der Schüler dient. Den die Kenntnisse mitteilenden, die überflüssigen Kenntnisse abfragenden Unterricht wollten wir durch den die Fähigkeiten und die Fertigkeiten entwickelnden Unterricht ablösen, und unseren Schülern praktische Kenntnisse vermitteln. Trotz des Lehrermangels haben wir den Unterricht in Informatik und in Fremdsprachen für unsere besonders wichtige Aufgabe gehalten. Ich meine, dass der Lehrkörper aus den Möglichkeiten gut gewählt hat.

Zu diesen Möglichkeiten zählte die Gründung des deutschen Nationalitätenzuges. Neben dem Lovassy wurde die Möglichkeit noch dem Vetési-Gymnasium angeboten, sich mit den Zielsetzungen bekannt zu machen, und auf das Ersuchen Antwort zu geben. Um den Lehrkörper informieren zu können, haben wir den Nationalitätenzug im Gymnasium in Soroksár besucht. Meine Eindrücke waren sehr positiv, und für unsere Deutschlehrer war die Aufgabe eine ernste berufliche Herausforderung. Es ist gelungen, den Lehrkörper davon zu überzeugen, dass die personalen Voraussetzungen in unserer Schule teils gegeben, teils zu schaffen sind. Da im Vetési die Bereitschaft nicht zu groß war, ist die Wahl auf uns gefallen.

Meiner Abstammung nach war ich an der Aufgabe emotional gebunden, so habe ich bei der Organisation gern geholfen. Wir haben die Grundschulen in Veszprém und auf dem Lande aufgesucht, damit die Schüler diese neue Möglichkeit kennen lernen. Wir waren gespannt, ob wir für die erste Klasse genügend Kandidaten haben. Wir haben eine frühzeitige Aufnahme organisiert, und schon für die erste Klasse konnten wir aus guten Schülern von entsprechender Anzahl wählen. Die Abstammung betreffend hatten wir keine ausschließenden Voraussetzungen. Wir haben gewusst, dass vierzig Jahre nicht ohne Folgen vergangen sind, dass wir immer weniger Kinder finden, deren Muttersprache Deutsch ist, aber wir haben an den Erfolg des Nationalitätenzuges geglaubt.

Ein einziger schmerzhafter Punkt ist aber für mich geblieben: trotz der gesicherten deutschen Unterstützung ist es nicht gelungen das Nationalitätenschülerheim neben dem Schulgebäude aufzubauen. So ist das Geld der Deutschen in Pécs gelandet, wo die Schüler das neue Schülerheim genießen können.

Zusammenfassend kann man sagen, dass unsere Initiative erfolgreich ist, was die Ergebnisse auf dem Gebiet des Unterrichts, der Erziehung und der Traditionspflege beweisen.

Arnhoffer Mihály
Lehrer
Schulleiter 1992-1997

A nemzetiségi oktatás 10 éve a Lovassy László Gimnáziumban

A Lovassy László Gimnáziumban 1993. szeptember 1-jén indult az első nemzetiségi osztály, és ezzel lehetővé vált, hogy a környék fiataljainak ne kelljen a fővárosba vagy Pécsre nemzetiségi gimnáziumba járni. Eddig hét osztály érettségizett az iskolában. A nemzetiségi tagozat az iskola szerkezetében egy osztályt jelent évfolyamonként.

A NAT illetve a kerettanterv bevezetésével sem veszítették el aktualitásukat az induláskor kitűzött céljaink.

- Biztosítsunk a tanulóknak nagyon alapos nyelvi képzést, hiszen a gyerekek közül sajnos egyre kevesebben hoznak otthonról német nyelvi ismereteket.
- Ismerkedjenek meg a magyarországi németiség kultúrájával, hagyományaival, történetével.
- Szeretnénk olyan értelmiségi pályára kerülő tanulókat nevelni, akik ismerik a hazai németiség történetét, az általuk létrehozott értékeket, és értelmiségiként hajlandók ezek ápolására és átörökítésére.
- Fontos az is, hogy az egységesülő Európában is megállják a helyüket, ezért olyan kapcsolatok kialakítására is törekszünk, amelyek révén diákjaink már a gimnáziumi évek alatt megismerkedhetnek a német nyelvterület gazdasági, társadalmi, politikai viszonyaival, korosztályuk helyzetével, lehetőségeivel, problémáival.

Hogyan sikerült ezeket a feladatokat megoldani?

A nyelvi képzésről szólva meg kell említeni, hogy a gyerekek nyelvi felvételi alapján kerülnek be az iskolába. Heti hat órában csoportbontásban tanulnak a diákok németül. Köszönet az általános iskolákban felkészítő kollégáknak azért, mert tanítványaik egyre jobb nyelvi alapokkal érkeznek a Lovassyba. Így könnyebben lehet velük haladni, és nekik sem okoz olyan nagy terhelést a nem könnyű anyag elsajátítása.

A nyelvi képzés heti hat órából áll. Közülük négy német nyelv és irodalom, egy népmeseteret, ami a magyarországi németiség néprajzával, hagyományaival foglalkozik. A hatodik órát a mindenkori lektor tartja, aki heti egy órában a németországi viszonyokat ismerteti meg a tanulókkal.

Német nyelven folyik a történelem tanítása heti két órában első és második osztályban, heti három órában harmadik és negyedik osztályban.

Szintén német nyelven folyt az ének tanítása is, és 2003 őszétől már a földrajzot is németül tanulják diákjaink. Minden német nyelvű tanóra csoportbontásban működik.

Milyen eredményeket értünk el ezen a területen?

Az érettségien - a német nyelv és irodalom tantárgyból szerzett érdemjegy alapján a tanulók nyelvvizsgával egyenértékű bizonyítványt kapnak. Ha az érettségi jó vagy jeles rendű, felsőfokú, ha az érettségi elégséges vagy közepes, középfokú nyelvvizs-

gával rendelkezhetnek Az elmúlt hét évben érettségizett 208 tanulóból nyolcan szereztek középfokú, 200-an felsőfokú nyelvvizsgát.

Óriási élmény egy érettségi, ahol tanulóink többsége imponáló magabiztossággal kápráztatja el német nyelven a vizsgabizottságot, az elnököt, sőt néha magát a vizsgáztatót is irodalomból és történelemből megszerzett tudásával.

Tanulóink ingyen tehetik le a DSD-vizsgát, ami a németországi egyetemi tanulmányok nyelvi feltétele. Az eltelt hét évben 181 tanuló próbálkozott ezzel a vizsgával, mindössze hét esetben nem feleltek meg tanulóink a követelményeknek. 2003-tól iskolánk lesz a régió vizsgaközpontja. Mi bonyolíthatjuk le a móri és a siófoki diákok számára is a vizsgát.

Az országos tanulmányi versenyen, ahol évente 300-400 tanuló indul, jó helyezéseket értek el tanítványaink. Eddig nyolc alkalommal szerepelt tanulóink ebben a mezőnyben, ahol a legrangosabb eredményt 2001-ben *Németh Zsuzsanna* érte el: harmadikként ő volt a tanév legeredményesebb Veszprém megyei tanulója. A 2002-2003-as tanévben először fordult elő, hogy két diákunk – *Kugler Eszter* (4.) és *Németh Zsanett* (7.)- is az első tíz helyezett között végzett. Kétszer volt az OKTV döntő mezőnyében *Molnár Zsolt* és *Rack Zsanett*. Rajtuk kívül országos döntős volt még *Imre Kata*, *Szabó Claudia*, *Pista Hajnalka*, *Kardos Ákos* és *Pesthy Szabolcs*.

Tanulóink nyelvtudásáról külföldi partnereink is elismerően nyilatkoztak. Ennek egyik bizonyítéka lehet az is, hogy 2003-ban *Tuza Dávid* nyerte meg a nemzetiségi iskolák tanulói számára megrendezett tolmácsversenyt.

Meg kell említeni, hogy diákjaink angol nyelvből is jó eredményeket tudnak felmutatni. Az utóbbi években már gyakorlat, hogy a nemzetiségi osztály 60-70%-a angoltól is sikeres nyelvvizsgát tesz.

Nemzetiségi ismeretek

A képzés egyik legfontosabb részének tartom ezt a területet. A magyarországi németek története elsősorban a történelemórákon kerül elő, ahol kiemelten nagy szerepe van a németek betelepedésének, a kitelepítésnek és következményeinek, valamint a hazai németiség Magyarország gazdasági, tudományos, kulturális, művészeti gazdagításában nyújtott szerepének. Sajnos ez a terület a tanulók számára nagyon új, mert a tantervekben a magyarországi nemzetiségek történetét csak érintőlegesen tárgyalják.

A nemzetiségi irodalom az érettségi tananyag része, nagy hangsúlyt fektetünk rá. A történelemre vonatkozó megállapításom erre a területre is igaz.

A néprajz, a hagyományok megismerésére külön egy órát szánunk hetente. Itt elsősorban a környék kultúrájának feldolgozása, megismerése folyik. A legtöbb esetben a diákok saját gyűjtésük alapján mutatják be a lakóhelyükön még élő szokásokat, és ezeket meg is tanítják osztálytársaiknak. (például karácsonkor a Christkindl) 1995-ben *Széphegy Ildikó* néprajzi tárgyú pályázata országos 4. helyet ért, míg ugyanezen a pályázaton *Köller Mónika* és *Schell Krisztina* dicséretben részesültek.

Az énekoktatás a napi anyag mellett a magyarországi német népdalok megismertetésével is foglalkozik. Az 1997-ben alakult kamarakórusunknak több belföldi és kül-

földi szereplés van már a háta mögött. A magyarországi német kórusok között a legnagyobb elismerésben részesültek 2003 tavaszán, amikor Tatabányán a Magyarországi Kulturális Csoportok Találkozóján kitüntetéses arany minősítést szereztek. Ezeknek a sikereknek az elérésében elévülhetetlen érdemei vannak *Bankó Mónika* tanárnőnek.

Az identitástudat kialakítására, fejlesztésére is itt nyílik komoly lehetőség. Természetesen nemcsak a tanórai alkalmakat használjuk ki. Osztálykirándulásokon is felkérjük a németiséghez kötődő emlékeket, falumúzeumokat, kiállításokat stb.

A nemzetiségi ismeretek „tanulása” közben a tanulók „sváb” identitástudata is erősödik. Örömmel tapasztaljuk, hogy egykori diákjaink közül néhányan lakóhelyük kisebbségi önkormányzatában is dolgoznak.

Jó felkészítés az egyetemre

A Lovassy László Gimnázium országos viszonylatban is a legjobbak között szerepel. Az utóbbi öt év eredményei alapján két szempont szerint is az első tíz gimnázium közé tartozunk. Ehhez a jó eredményhez a nemzetiségi tagozat tanulói is hozzájárultak. Továbbtanulásuk nagyon sokirányú. Az érettségizők fele a manapság divatos gazdasági felsőoktatásban tanul tovább, de vannak orvosi, jogi, műszaki és bölcsészpályán tanul diákjaink is. Célunk, hogy tanulóink a nyelvet ne célként, hanem eszközként fogják fel. Viszonylag kevés a német szakra jelentkezők száma, holott természetes, hogy a tagozaton érettségizettek német szakra eddig mindig bekerültek.

Fontos megemlíteni azt is, hogy diákjaink nem csak a német nyelv és irodalom tantárgyból érnek el kiemelkedő eredményeket. A már korábban említetteken kívül a tagozat tízéves történetében számos tanuló öregbítette iskolánk hírnevét más tantárgyakból elért sikerével is. *Turzó Angéla* 1997-ben harmadikosként (tizenegyedikesként) lett országos ötödik orosz nyelvből. Nagyon jó eredményeket értek el földrajzból is tanulóink. *Kohlrusz Adrienn, Kuti Zsolt, Nagy András Dávid, Pardi Melinda és Csurgó Gergely* több versenyen szerepeltek az országos döntőkben. *Bati Zsuzsanna* magyarból, *Nagy András Dávid* biológiából és kémiából is az OKTV második fordulójáig jutott. *Schindler Péter* a 2002-2003-as tanévben matematikából két versenyen ért el országosan is kiemelkedő eredményt.

Diákjaink szerencsére nemcsak a tanulásban nyújtanak kiemelkedő teljesítményt, hanem a sport és kultúra területén is. A legkiemelkedőbb sporteredményt a magasugró *Stáhl Ágota* érte el, aki kétszer nyerte meg a diákolimpia országos döntőjét. Szintén több országos helyezést ért el *Gáti Gerda* atlétikában, aki az egyéni számok mellett a váltókban is sokat tett a lovassys sikerekért. Atlétikában sikeres országos szereplés fűződik még *Bajnóczi Ádám, Blazsek Róbert, Üveges Viktória, Tavaszai Anita és Arnold Éva* nevéhez. *Horváth Ildikó* az országos 8. helyezést elért röplabdacsapat tagja volt 1999-ben.

Tuza Gábor többszörös teak-wandoo magyar bajnok. *Csizmadia Katalin* korosztályának legjobb vívói közé tartozik.

A kultúra területén is komoly eredményekről számolhatunk be. *Csényi Melinda, Imre Kata, Inasi András, Szőke Márta, Nagy Katalin és Turányik Eszter* néptáncosként szerepelt iskolai rendezvényeken és a Helikonon is.

Francia Krisztina népdaléneklésben megyei első lett 1995-ben, *Braun Anna és Harnos Kornélia* országos döntőben szerepeltek 2000-ben. *Feith Ágnes és Jakab Erzsébet* 2003-ban az országos döntőben végeztek a második helyen.

Nem lehet nem megemlíteni azokat a hangszeres szólistákat, énekeseket, akik több iskolai rendezvényen mutatták meg tehetségüket, többek között *Keller Kata, Béres Éva Imola, Haász Nóra, Braun Anna, Harnos Kornélia, Szász Melinda, Háromszéki Eszter, Bauernhuber Andor és Schindler Péter*.

A „Mini Sváb-Party”: Bauernhuber Andor, Schindler Péter, Bauernhuber Ákos és Bauernhuber József (2003)

Külföldi kapcsolatok

Igazán német nyelvterületen lehet lemérni, mire elég az a nyelvtudás, ismeretanyag, amit az iskolában tanítunk. Több lehetőséget tudunk biztosítani ezen a területen. A háromhetes és az egyéves egyéni ösztöndíjtól a csoportos utazásokig. A Goethe-Intézet nyaranta több tanulóknak teszi lehetővé, hogy németes ismereteit bővítse.

Baden-Württemberg tartomány egyéves kint tartózkodást támogat. Az elmúlt tíz évben nyolcan élhettek egy évig Németországban német családnál családtagként, és járhattak német gimnáziumba.

Német nyelvterületen eddig négy iskolával alakítottunk ki kapcsolatot. A legelőbb Hanauval (Hessen) működik: osztályszintű, kulturális és sportkapcsolatainkra lehetünk büszkék. Az ottani szülők és diákok egyaránt nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy a kapcsolat éljen, számos barátság az érettségi után is fennmarad.

Dortmund és Weimar egy-egy gimnáziumával különböző projektekben vettünk részt. Így eljutottak tanulóink Strassburgba is, de néhányan találkozhattunk Németország államfőjével is Berlinben.

Bad Tölz gimnáziuma magyar diákokat lát vendégül a nyári szünetben, így gyerekeink ott még iskolába is járhatnak, mert a tanév náluk még júniusban nem ér véget. A legújabb kapcsolat egy bottropi gimnáziummal létesült. A német nyelvterületen kialakult partnerség kínáltalehetőségek nemcsak a nemzetiségi osztály tanulói számára nyitottak, mert a cserekapcsolatokba belevonjuk a német nyelvet idegen nyelvként tanuló diákjainkat is.

Személyi és tárgyi feltételek

A személyi feltételek az iskolában minimális szinten adóttak. A vendégtanárok jelenléte óriási nyereség az iskolának, hiszen diáknak, de tanárnak is állandó továbbképzési lehetőség.

Iskolánk kapott egy népművelői állást is. *Eich Mária* tanárnő, aki a népismeret tantárgyat is tanítja, a tagozat kezdete óta nálunk dolgozik ebben a munkakörben. Nagy szerepe van a külkapcsolatok lebonyolításában, pályázatok elkészítésében, elszámolásában. Több alkalommal szervez színházi látogatásokat a szekszárdi Német Színház előadásaira.

Gondot jelent a történelem tanítása. Jelenleg az iskola állományában egyedül vagyok Magyarországon diplomát szerzett tanár, aki főállásban és hosszabb távon az iskola alkalmazásában áll. Tagozatvezetői megbízatásom miatt azonban két osztálynál többet nem taníthatok, így a másik két osztály esetében egy óraadó kolléga illetve a vendégtanár bevonásával tudjuk megoldani ezt a helyzetet. Sajnos már harmadik éve nem találunk olyan kollégát, aki vállalná ezt a rendkívül szép, de nehéz és fárasztó munkát. (Magyarországon nem folyik közismereti tantárgyat nemzetiségi nyelven tanító tanárok képzése.)

A német nyelv és irodalom tanítása is szép feladat, de egy osztály érettségire való felkészítése sokkal több energiát követel, mint egy idegen nyelvi érettségire való felkészítés. Többen sajnos egzisztenciális okokból nem tudják felvállalni ezt a munkát. Szerencsére vannak rendkívül lelkes kollégáink, elsősorban, *Bankó Mónika*, *Buglák Anita*, *Márkus Csaba*, akik egy feladatgyűjtemény elkészítésével próbáltak segíteni a tankönyvhiányon. Összességében a személyi feltételek adóttak, de egy esetleges betegség vagy az iskolából való távozás áthidalhatatlan zavart okozhatna a tagozat működésében. Bankó Mónika szülési szabadsága idején kénytelenek vagyunk az énekórákat magyarul tartani.

Tárgyi feltételeink sokat változtak az elmúlt kilenc évben. Nincsenek megfelelő tankönyveink. A meglevők elavultak, sem tartalmilag, sem szemléletüket tekintve nem felelnek meg a modern kor kihívásainak. Ezért sok saját anyagot készítünk. (Így született a fentebb említett feladatgyűjtemény, amely rövidesen felkerül a tankönyvjegyzékre is.) A saját anyagok sokszorosítása azonban rendkívül költséges. Sikeres pályázat révén az Inter Nationes segített abban, hogy egy fénymásolóhoz jussunk, majd annak amortizá-

lódása után a Veszprémi Német Kisebbségi Önkormányzat anyagi segítségével egy újabb fénymásolóval rendelkezünk. Ugyancsak az Inter Nationes, a Zentralstelle für das Auslandsschulwesen, illetve személyes kapcsolatok révén tudtuk elérni azt, hogy mára minden kötelező irodalmi alkotás osztálynyi példányban (30-35 darab) rendelkezésünkre áll. Sok tekintetben jobb az ellátottságunk, mint az egyetem német szakáé.

Gondot okoz az is, hogy a központi irányelvek, tantervek óriási késéssel érkeznek, ami aztán tűzoltómunkát igényel és nincs igazán idő elmélyült tervezésre. Újabb próbatételt fog jelenteni a kétszintű érettségi vizsga nemzetiségi tagozaton német nyelvből és közismereti tárgyakból. Nem megoldott a szakmai képzés és a továbbképzés sem. Ez a megállapítás elsősorban a közismereti tárgyakra vonatkozik. Szerencsére nagyon jó kapcsolat alakult ki a németes munkaközösség és a vendégtanárokat koordináló német szervezet között, így az általuk szervezett német és történelem továbbképzéseken részt tudunk venni.

Öröm a sok külföldi kapcsolat, ugyanakkor sok gondot is jelent, amelyek főleg anyagi természetűek. A nagy távolságok miatt egy kirándulás buszköltsége közel félmillió forint. A tanulók, szociális helyzetük miatt, nem tudnák ezt finanszírozni. Erre a nemzetiségi fejkvóta sajnos nem elégséges, hiszen az a legtöbb esetben a személyi pluszkiadások fedezetét jelenti. Ezért sokat pályázunk, és szponzorokat keresünk. (MNEKK, Lovassy-Alapítvány, Kisebbségi Önkormányzat, cégek..)

A jövőben szeretném, ha a személyi feltételekben biztosabbá válnánk.

Lehet gondolkodni azon, hogy több tantárgyat (természettudományos tárgyakat is) németül tanítanánk, ha találunk erre vállalkozó és alkalmas személyt. Erre a 2003-2004-es tanévben sor kerül, amikor a földrajzot is németül tanítjuk.

A nemzetiségi tagozat jelenléte rendkívül jó hatással van az iskola egészére. Szakmailag nemcsak a nemzetiségi órákon tudjuk felhasználni módszertani ismereteinket, hanem a többi németórán is.

A beiskolázás alakulása is érdekes képet mutat. A kezdeti időszakban nagyobb volt a veszprémi diákok száma, de 1997-től a vidékiek vannak többségben. Az arány megváltozhat, ha a Dózsa Iskola nemzetiségi tagozata is eléri a nyolcadik osztályt, és az ott végzettek is jelentkeznek hozzánk.

Összefoglalva: Nehéz, de szép feladat ebben az osztálytípusban tanítani, hiszen ez sokkal több felkészülést igénylő munkát jelent. Nem egyszerű dolog olyan szakmai anyagot német nyelven elmagyarázni, és a diákoknak elsajátítani azokat az ismereteket, amelyek magyarul is problémát okozhatnak. Az érettségi feleleteket hallva, a diákoknak a tagozatról kialakított véleményét megismerve azt hiszem, hogy rendkívül hálás feladat itt tanítani.

Büszke vagyok tanítványainkra, teljesítményükre. Ezek a sikerek azonban leginkább kollégáink lelkiismeretes munkájának köszönhetőek. Elégedettek lehetünk az elmúlt tíz év teljesítményével, és remélem a következő jubileum alkalmából további eredményekről tudunk beszámolni.

Schindler László
tagozatvezető

Was passierte in den vergangenen 10 Jahren?

Im September 1993 startete die erste deutsche Nationalitätenklasse am Lovassy-László-Gymnasium in Veszprém. So brauchten die Jugendlichen der Umgebung nicht mehr in Budapest oder Pécs/Fünfkirchen die Bank zu drücken, wenn sie am Nationalitätenunterricht teilnehmen wollten. Bis jetzt haben sieben Klassen das Abitur abgelegt. In jedem Jahrgang gibt es eine Klasse. Die wichtigsten Ziele waren – und sind heute noch:

- Eine gute sprachliche Ausbildung, weil unsere Schüler immer weniger Sprachkenntnisse von zu Hause mitbringen.
- Minderheitenkenntnisse zu vermitteln, ungarndeutsche Identität „beizubringen“, weil das ungarndeutsche Kulturerbe, die Traditionen und die Geschichte leider immer weniger Schülern bekannt ist, und dabei spielt die Schule eine wichtige Rolle.
- Eine neue (ungarndeutsche) Intelligenz zu bilden, die der Nationalitäteninhalte mächtig ist, und so auch bereit ist, diese in Zukunft zu pflegen und weiterzugeben.
- Die Schüler sollen auch darauf vorbereitet werden, dass sie in Zukunft in einem gemeinsamen Europa leben werden, und unter anderen Verhältnissen ihren Mann stehen müssen. Sie sollen schon in den Gymnasialjahren die wirtschaftlichen, gesellschaftlichen und politischen Verhältnisse des deutschen Sprachgebietes, die Lage, die Möglichkeiten und die Probleme ihrer Generation kennen lernen.

Wie ist gelungen, diese Ziele zu verwirklichen?

Die Schüler kommen durch eine Aufnahmeprüfung in Deutsch, Ungarisch und Mathematik in die Klasse. Sie lernen in 6 Wochenstunden in zwei Gruppen die Sprache. Vielen Dank den Kollegen in den Grundschulen, weil ihre Schüler mit immer besseren Grundkenntnissen ins Gymnasium kommen. So kann man mit ihnen leichter weiterkommen, und es macht ihnen weniger Schwierigkeit, das Material zu erlernen.

Die sprachliche Ausbildung besteht aus sechs Wochenstunden. In vier Stunden wird deutsche Sprache und Literatur gelehrt. In der Heimatkundestunde lernen die Schüler die Kultur und die Traditionen der Ungarndeutschen kennen. Die sechste Stunde (Landeskundliche Sprachpflege) wird immer vom jeweiligen Gastlehrer gehalten. Hier können sie die deutschen Verhältnisse kennen lernen.

In deutscher Sprache wird auch Geschichte unterrichtet, im 9. und 10. Jahrgang in 2, im 11. und 12. Jahrgang in drei oder in fünf Wochenstunden. Der Musikunterricht wurde früher auch in deutscher Sprache erteilt, und ab September 2003 wird Geographie in Deutsch unterrichtet. Alle deutschsprachigen Stunden finden in zwei Gruppen, also mit 15-17 Schülern statt.

Welche Ergebnisse erreichten wir in den vergangenen 10 Jahren auf diesem Gebiet?

Die Effektivität der sprachlichen Ausbildung ist an den Leistungen der Abiturienten zu messen. In den zehn Jahren legten 208 Schüler das Abitur ab. 200 von ihnen hatten im Zeugnis in Deutscher Sprache und Literatur ein „Gut“ oder „Sehr gut“, das bedeutet, dass sie gleichzeitig eine Oberstufen-Sprachprüfung erreicht haben.

Das Abitur ist immer ein sehr großes Erlebnis, wie imponierend die Schüler der Kommission ihre Kenntnisse der deutschen Literatur und der Geschichte in deutscher Sprache beweisen.

Ein wichtiges Ereignis ist bei uns das „Deutsche Sprachdiplom der Kultusministerkonferenz Stufe II.“. Bis zum jetzigen Zeitpunkt haben sich 181 Schüler der Prüfung gestellt und 174 haben sie mit Erfolg abgelegt. Mit Beginn des Schuljahres 2003 sind wir Prüfungszentrum geworden, das heißt, wir haben einen neuen Kollegen, der die Aufgabe hat, die Prüfungen in unserer Region zu organisieren und bei der Vorbereitung der Prüfung mitzuarbeiten.

Obwohl wir ein neuer Klassenzug sind, hatten wir fast jedes Jahr Teilnehmer an der Endrunde beim Landeswettbewerb (OKTV), an dem jährlich etwa 300-400 Schüler teilnehmen. Bis jetzt gab es acht Endrunden, wo unsere Schüler eine gute Leistung erreichten. 2001 belegte *Németh Zsuzsanna* den dritten Platz, und damit wurde sie die beste Schülerin des Komitates. Im Schuljahr 2002-2003 kam es zum ersten Mal vor, dass wir zwei Schülerinnen unter den ersten 10 hatten. (*Kugler Eszter* erreichte den 4., *Németh Zsanett* den 7. Platz.) Zweimal nahmen *Molnár Zsolt* und *Rack Zsanett* an der Endrunde teil. Es waren noch *Imre Kata*, *Szabó Claudia*, *Pista Hajnalka*, *Kardos Ákos* und *Pesthy Szabolcs* unter den besten 25 im Land.

Über die Sprachkenntnisse unserer Schüler äußerten sich die deutschen Partner immer sehr anerkennend. Das beweist auch das Ergebnis von *Tuza Dávid*, der 2003 im Dolmetscherwettbewerb unter den 11.-Klässlern den ersten Platz erreichte.

Auch auf die englische Sprache wird viel Wert gelegt. Im allgemeinen haben 60-70 % der Abiturienten eine Mittelstufenprüfung „C“ bestanden, so sind sie im Abitur von dieser Prüfung befreit.

Die Minderheitenkenntnisse werden für besonders wichtig gehalten. Die Geschichte der Ungarndeutschen wird vor allem in den Geschichtsstunden behandelt, die Schwerpunkte liegen vor allem in den Bereichen Ansiedlung und Vertreibung sowie auf den Beitrag der Ungarndeutschen zur wirtschaftlichen, wissenschaftlichen und kulturellen Entwicklung Ungarns. Leider ist für die Schülern dieses Gebiet ein weißer Fleck, denn im Lehrplan wird die Geschichte der ungarischen Nationalitäten nur oberflächlich behandelt.

Die Literatur der Ungarndeutschen ist ein Teil der Abituranforderungen, aber nicht nur deshalb wird auch darauf großer Wert gelegt.

Die Schüler haben eine Wochenstunde Heimat- und Volkskunde, wo sie vor allem mit dem Kulturerbe, den Traditionen und der Literatur der Ungarndeutschen der Umgebung bekanntgemacht werden. In den meisten Fällen stellen die Kinder den

Mitschülern auf Grund ihrer Sammelarbeit die Traditionen in ihrem Wohnort vor, und sie bringen es ihnen bei (z.B. das Christkindlspiel zu Weihnachten). 1995 hat *Széphegyi Ildikó* mit ihrem Aufsatz über das Christkindlspiel in Bánd den vierten Platz im Land erreicht, *Köller Mónika* und *Schell Krisztina* bekamen eine Belobigung für ihre Arbeiten.

Die Schule hat auch einen Nationalitätenchor, der mit der Leitung von *Mónika Bankó* mehrmals sowohl im Inland als auch im Ausland Erfolge gefeiert hat. Hier singen etwa 30 Leute, ein Viertel des Klassenzuges. Im Frühling 2003 erhielten sie beim Landestreffen der ungarndeutschen Chöre die Qualifikation Gold mit Auszeichnung. Dieser Erfolg ist vor allem neben den Schülern- der Musiklehrerin, Frau Bankó Mónika zu verdanken.

Die Verstärkung der ungarndeutschen Identität ist auch unsere Aufgabe. Wir nutzen natürlich nicht nur die Stunden aus. Während der Klassenfahrten werden andere ungarndeutsche Siedlungen aufgesucht, Heimatmuseen besucht usw.. Wir freuen uns auch darüber, dass ehemalige Schüler in den kommunalen Minderheitenselbstverwaltungen auftauchen. Einige Schüler –leider nur wenige- sind auch in ihrem Wohnort in Chören, Tanzgruppen oder Musikkapellen tätig. Man kann auch spüren, dass die „schwäbische“ Identität beim Abitur viel stärker ist als am Anfang.

Gute Vorbereitung auf das Studium

Das Lovassy-László-Gymnasium ist eine der besten Schulen in Ungarn, was die Aufnahmenstatistiken betrifft. Auf Grund der Ergebnisse der letzten fünf Jahre hat die Schule den dritten Platz erreicht. Auch der Klassenzug hat sehr gute Aufnahmestatistiken. Sie zeigen, daß die meisten Leute an Universitäten, Hochschulen studieren können. Sie benutzen die Sprache nur als Mittel zum Studium. Die meisten studieren Wirtschaft oder Außenhandel, aber auch Informatik, Architektur und andere technische Berufe sowie Medizin und Jura. Relativ wenige möchten Germanistik studieren, aber dieses Ziel können sie immer erreichen.

Es ist wichtig zu erwähnen, dass unsere Schüler nicht nur in deutscher Sprache und Literatur hervorragende Ergebnisse leisten. Außer den oben schon erwähnten Schülern trugen noch viele andere zu Erfolgen der Schule bei. *Turzó Angéla* belegte 1997 auf Landesebene in Russisch den 5 Platz. Sehr gute Leistungen brachten aber auch viele in Geographie. *Kohlrusz Adrienn*, *Kuti Zsolt*, *Nagy András Dávid*, *Pardi Melinda* und *Csurgó Gergely* nahmen an der Endrunde von Landeswettbewerben teil. In der Vorrunde von OKTV konnten in ungarischer Literatur *Bati Zsuzsanna*, in Biologie und Chemie *Nagy András Dávid* mitmachen. 2003 zeigte *Schindler Péter* in Mathematik sogar in zwei Landswettbewerben hervorragende Leistungen.

Unsere Schüler leisten aber auch auf dem Gebiet des Sports und der Kultur Bemerkenswertes. Unter den Sportlern ist das beste Ergebnis das von *Stáhl Ágota*, die zweimal im Hochsprung Landesmeisterin wurde. Die Ergebnisse von *Gáti Gerda* sind ebenfalls erwähnenswert. Sie erreichte in mehreren Laufdisziplinen sowohl im Einzelwettbewerb als auch im Staffellauf schöne Erfolge. *Arnold Éva*, *Tavaszi Anita*,

Üveges Viktória, Vermes Dóra, Bajnóczi Ádám und *Blazsek Róbert* nahmen an den Endrunden verschiedener athletischer Disziplinen teil, und auch durch ihre Leistungen erreichte die Schule sportliche Erfolge. *Horváth Ildikó* spielte Volleyball in der Mannschaft, die den 8. Platz in der Landesmeisterschaft erreichte. *Tuza Gábor* ist mehrfacher Meister in Taek-wandoo. *Csizmadia Katalin* ist eine der besten Fechterinnen ihrer Altersgruppe in Ungarn.

Auf kultureller Ebene wirken auch unsere Schüler sehr aktiv mit. In der Volkstanzgruppe der Stadt tanzten und tanzen auch heutzutage *Csényi Melinda, Imre Kata, Ladányi Nóra, Szőke Márta, Nagy Katalin, Turányik Eszter* und *Inasi András*. Sie vertraten die Schule bei vielen Veranstaltungen.

Francia Krisztina belegte 1995 im Voksliesingen den ersten Platz im Komitat. *Braun Anna* und *Harnos Kornélia* nahmen 2000 schon am Landeswettbewerb teil. 2003 erreichten *Feith Ágnes* und *Jakab Erzsébet* den zweiten Platz im Landeswettbewerb.

Man sollte auch die Namen derer erwähnen, die als Solisten an mehreren schulischen Veranstaltungen ihre Begabung bewiesen. *Keller Kata, Béres Éva Imola, Haász Nóra, Braun Anna, Harnos Kornélia, Szász Melinda, Háromszéki Eszter, Tavaszi Virág, Bauernhuber Andor* und *Schindler Péter*.

Auslandsbeziehungen

Man kann nur auf dem Sprachgebiet richtig erfahren, wofür die in der Schule erteilen Sprachkenntnisse und das Allgemeinwissen geeignet sind. Wir haben mehrere Möglichkeiten, die Schüler ins Ausland zu schicken. Mehrere Stipendien in Deutschland -von einem dreiwöchigen bis zu einem einjährigen- stehen den Schülern zur Verfügung, damit sie ihre Sprachkenntnisse vertiefen. Das Goethe-Institut - Inter Nationes organisiert dreiwöchige Sprachkurse in den Sommerferien, an denen unsere Schüler regelmäßig teilnehmen. Das Bundesland Baden-Württemberg bietet einen einjährigen Aufenthalt an. Dank dieser Möglichkeit konnten während der 10 Jahre 8 Schüler als Familienmitglieder ein Jahr in Deutschland leben und dort die Schule besuchen.

Durch die Partnerschaften können unsere Schüler die wirtschaftlichen, gesellschaftlichen und sozialen Lebensverhältnisse kennenlernen. Es werden Freundschaften geschlossen, die auch nach den Gymnasialjahren existieren.

Die Partnerschulen in Hanau (Hessen), Dortmund, Weimar und Bad Tölz machen es möglich, unterschiedliche Gegenden, Kulturen und Lebensformen kennenzulernen. Die Kinder werden von Familien aufgenommen, die sich während des Aufenthaltes um sie kümmern. Bei Gegenbesuchen ist es auch in Ungarn so.

Die Viertklässler machen ihre Klassenfahrt immer nach Deutschland, nach Hanau. Mit dieser Schule haben wir sehr enge Kultur- und Sportbeziehungen.

Mit Dortmund und Weimar verbinden uns Projekte, meistens über die EU.

Bad Tölz bietet den ungarischen Schülern die Möglichkeit an, im Juni oder im Juli

dort die Schule zu besuchen, am Unterricht teilzunehmen. In der letzten Zeit entstand eine Beziehung zu einer Schule in Bottrop. Von diesen deutschen Beziehungen profitieren nicht nur die Nationalitätenklassen, sondern auch diejenigen, die Deutsch als Fremdsprache lernen.

Personelle und materielle Situation

Die Schule ist mit Lehrkräften sehr bescheiden versehen. Die Anwesenheit der Gastlehrer ist ein großer Gewinn, denn es ist sowohl für die ungarischen Lehrer als auch für die Schüler eine ständige Fortbildung.

Die Schule hat glücklicherweise auch eine Planstelle für organisatorische Aufgaben im Bereich ungarndeutscher Kultur, diese Tätigkeit umfasst sowohl die Organisation als auch die Durchführung kultureller und bildungspolitischer Veranstaltungen. Eich Mária, die auch das Fach Volks- und Heimatkunde unterrichtet, arbeitet seit dem Anfang des Klassenzuges bei uns. Sie spielt eine große Rolle bei den Auslandsbeziehungen, bei den Bewerbungen. Sie organisiert viele Theaterbesuche auch nach Szekszárd zur Deutschen Bühne und ähnliche Programme.

Ein großes Problem ist der Geschichtsunterricht. Zur Zeit bin ich der einzige, der unbefristet im Lehrerkollegium angestellt ist, und das Diplom in Ungarn erworben hat. Ich kann aber höchstens in zwei Klassen unterrichten, weil ich gleichzeitig auch Klassenzugsleiter bin. Die anderen Klassen werden von Gastlehrern oder von einem Kollegen, der einen befristeten Vertrag hat, unterrichtet. Für eine kontinuierliche Arbeit ist diese Situation ungünstig. Leider können wir schon seit drei Jahren keine Lehrkraft finden, mit der wir dieses Problem überwinden könnten. (In Ungarn werden keine Lehrer für fremdsprachlichen Fachunterricht ausgebildet.)

Es ist eine sehr schöne Aufgabe deutsche Sprache und Literatur zu unterrichten, dies und die Vorbereitung auf das Abitur verlangt viel mehr Energie, als Deutsch als Fremdsprache zu unterrichten. Es sind leider einige, die aus existenziellen Gründen diese Arbeit und die Verantwortung nicht auf sich nehmen. Glücklicherweise haben wir sehr begeisterte Kollegen, vor allem *Bankó Mónika*, *Buglák Anita* und *Márkus Csaba*, die mit der Zusammenstellung einer Aufgabensammlung die fehlenden Literaturbücher ersetzen wollten. Kurz und gut sind die persönlichen Voraussetzungen vorläufig gelöst, aber eine längere Krankheit, oder ein Arbeitsstellenwechsel könnte in der Arbeit eine schwer zu lösende Aufgabe bedeuten. Musikunterricht wird jetzt ungarisch erteilt, weil die Kollegin im Babyurlaub ist.

Unsere materielle Lage veränderte sich in den letzten neun Jahren in großem Maße. Weiterhin haben wir keine entsprechenden Lehrbücher. Die wir haben, sind veraltet, entsprechen den Herausforderungen der modernen Zeiten weder inhaltlich noch perspektivisch. Deshalb erstellen wir viele eigene Materialien. (So ist die oben erwähnte Aufgabensammlung entstanden.) Das Kopieren dieser Materialien kostet aber viel. Mit Hilfe der deutschen Minderheitenselbstverwaltung von Veszprém konnten wir einen Kopierer besorgen, und so haben wir es jetzt schon leichter.

In den vergangenen Jahren ist es -dank des Goethe-Instituts und Inter Naciones sowie der Zentralstelle für das Auslandsschulwesen- gelungen eine relativ gut ausgestattete Bibliothek zusammenzustellen. Die Ganzschriften stehen uns so in einer Klassengröße (30-35 Exemplare) zur Verfügung. In vielerlei Hinsichten sind wir besser versorgt, als der deutsche Lehrstuhl der hiesigen Universität.

Es ist ein ständiges Problem, dass die neuen Richtlinien, Lehrpläne immer mit Verspätung ankommen, so haben wir keine Zeit, uns in die Problematik der Verwirklichung zu vertiefen. Diese „Feuerwehrarbeit“ ist meistens hektisch und streßig. Wir haben natürlich auch unsere Sorgen. Das größte Problem ist jetzt das zweistufige Abitur in deutscher Sprache und Literatur, und in den Fächern, in denen die Unterrichtssprache Deutsch ist. Es ist leider die Aus- und Fortbildung der Lehrer nicht gelöst. Zum Glück haben wir sehr gute Kontakte mit dem Koordinationsbüro des Lehrentsendeprogramms in Ungarn, und an den Fortbildungen, die sie für die Gastlehrer organisieren, dürfen wir auch teilnehmen.

Wir haben gute Beziehungen, sowohl menschlich als auch fachlich, zu den anderen Nationalitätengymnasien, nehmen gemeinsam an Projekten und Weiterbildungen teil. Wir bekommen auch viele Hilfe von der Kommunalen Deutschen Minderheitenselbstverwaltung.

Es ist eine große Freude, dass wir so viele Auslandsbeziehungen haben, diese bringen leider aber auch finanzielle Probleme mit sich. Wegen der großen Entfernungen betragen die Fahrtkosten über 500 000 Ft. Das können wir allein von den sog. „Kopfquoten“ nicht sichern. Wir reichen oft Bewerbungen ein, oder wir suchen nach Sponsoren. (Die Gemeinnützige Stiftung für die Ethnischen Minderheiten in Ungarn, Stiftung der Schule, die Kommunalverwaltung, verschiedene Firmen...)

In Zukunft müssten wir überlegen, ob vielleicht auch andere Fächer auf Deutsch unterrichtet werden könnten. Das begann schon in diesem Schuljahr, seit September wird die Geographieunterricht in Deutsch erteilt.

Der Nationalitätenklassenzug übt eine positive Wirkung auf das Schulleben aus. Die fachlichen und methodischen Kenntnisse können wir auch in allen Deutschstunden einsetzen. Von den Auslandsbeziehungen profitieren alle Schüler des Gymnasiums.

Es ist interessant zu untersuchen, wie sich die Einschulung in die Nationalitätenklassen entwickelte. Am Anfang bildeten die Schüler aus Veszprém die Mehrheit, aber seit 1997 sind die Kinder vom Lande in der Mehrheit. Diese Proportion kann sich wieder verändern, wenn die Nationalitätenklasse der Dózsa-Grundschule die achte Klasse erreicht.

Kurz und gut, es ist eine sehr schöne Aufgabe in solch einer Klasse zu unterrichten. Die Vorbereitung auf eine Stunde kostet viel mehr Zeit. Es ist für den Lehrer nicht einfach, Material in einer Fremdsprache zu erklären, das selbst auf Ungarisch Schwierigkeiten machen könnte. Die Lage der Schüler ist in der Anfangsperiode besonders hart. Aber wenn man die Abiturprüfungen hört, und die Meinungen der Schüler über den Klassenzug kennenlernt, kann man sagen, dass es sich lohnt, hier zu arbeiten.

Ich bin auf unsere Schüler, auf ihre Leistungen und Ergebnisse sehr stolz. Diese Erfolge sind aber auch der gewissenhaften Arbeit meiner Kollegen am „deutschen Lehrstuhl“ zu verdanken.

Mit den Ergebnissen können wir zufrieden sein, und hoffentlich können wir auch beim nächsten Jubiläum von weiteren Erfolgen berichten.

Schindler László
Klassenzugsleiter

Nép- és országismeret

Néhány gondolat a tízéves jubileum kapcsán

A német nemzetiségi tagozattal együtt én is 10 éves jubileumomat ünneplem a Lovassy László Gimnáziumban. Nagy öröm és megtiszteltetés számomra, hogy kollégáimmal együtt taníthattam a német nemzetiségi tagozat tízéves történetében. Nem volt túl könnyű feladat sem a tagozaton tanító kollégáknak, sem diákjainkank ez a fajta új kihívás, de az akarat valami klassz dolgot megvalósítani, „kísérletezni”, nagyban megkönnyítette a temérdek teendő ellátását.

Mindig nagy izgalommal figyeltük, hogy mi bizonyul jónak, mit vonhatunk le újabb tapasztalatainkból, mit kell felülvizsgálni, min kell változtatni. Nem volt ez a nép-és országismeret tárgyból sem másképp.

Törekedtünk arra, hogy tanulóink identitástudata a múlt megismerésén keresztül felébredjen, és ezzel összefüggésben magukban is megtalálják a saját önazonosságukat, hovatartozásukat. Ismerjék meg a kisebbségek jogait, tudjanak az ezeket képviselő szervezetekben tevékenykedni, magukat és a kisebbséget képviselni.

Ugyancsak nagy hangsúlyt fektettünk a hagyományok, az életmód, és a kultúra megismertetésére. Legyenek büszkéek a népcsoporthoz tartozásukra, de ugyanakkor hazájuk Magyarország és az itt élő más kisebbségek kultúráját is ismerjék és becsülik.

Mindig is fontos volt számunkra, hogy a nyelv sokrétűségét, az irodalmi nyelvet, a dialektusokat – ezt a nyelvi sokszínűséget megismertessük tanulóinkkal.

A történelmi ismeretek segítsék őket abban, hogy az előítéletek megszűnhessenek, tudják és értsék a múlt összefüggéseit.

A magyarországi németek dalkultúrájának ápolása is kiemelt feladataink közé tartozott.

A fiatalok legyenek tisztában a mai helyzettel, ismerjék az egyes kisebbségi szerveződések, az ahhoz kapcsolódó médiát, sajtót.

Az interkulturális tanulás nyújtotta lehetőségek nagyban hozzájárultak a nyelvi és kulturális sokszínűség megismeréséhez, és így talán a magyarországi némettség európai helyének és szerepének a megítélése is könnyebbé vált diákjaink számára.

A nemzetiségi tagozat tanulói különböző iskolatípusokból jönnek, és szociális körülményeik is változóak. Abból kell kiindulnunk, hogy az általános iskolákban nem tanultak nemzetiségi ismereteket, így a tanóra felépítése nagyban új ismeretek közvetítésére ill. néha egyes ismeretek felfrissítésére épül. A családokból csak nagyon kevesen hoznak magukkal tapasztalatokat, még akkor is, ha a magyarországi német településeken erre egy ideje sokkal nagyobb hangsúlyt fektetnek az ottlakók. Azokban az osztályokban, ahol sok olyan tanuló van, akik ilyen településekről származnak, és saját tapasztalataikat, ismereteiket, értékes néprajzi tárgyaikat magukkal hozzák, és az órákon ezekről beszámolnak, sokkal könnyebb, egyszerűbb egy-egy témakör feldolgozása.

Számomra, magyarországi német származású tanár számára kiemelkedően fontos és egyben szép feladat is fiatal "svábjainkat" tanítani, velük együtt dolgozni, és őket így is, ezáltal is az európai polgárságra felkészíteni.

Eich Mária
szaktanár

Volks- und Heimatkunde Einige Gedanken zu den 10 Jahren

Auch ich habe mit dem Deutschen Nationalitätenklassenzug mein 10jähriges Jubiläum am Lovassy-László-Gymnasium. Es ist für mich eine große Ehre und Freude, dass ich den Weg zusammen mit meinen Kolleginnen und Kollegen beschreiten durfte. Es war nicht so einfach für uns, weder für die Schüler/innen noch für die Lehrer/innen die ersten Schritte auf dem Gebiet zu wagen, aber die neue Herausforderung, der Wille etwas Tolles auf die Beine stellen zu dürfen, die „Experimente“ haben die Arbeit erleichtert.

Es war immer wieder spannend zu sehen, was sich bewährt, wo wir noch etwas verändern, optimieren oder einfach anders machen müssen.

Es war auch in dem Fach Volks- und Heimatkunde nicht anders. Wir hatten unsere Ziele.

Das Identitätsbewusstsein der Schüler soll durch das Kennenlernen der Vergangenheit geweckt werden und eine in die Zukunft weisende Identität soll vermittelt werden. Sie sollen die Rechte der Minderheiten kennenlernen, um an der Interessenvertretung teilnehmen zu können.

Nicht zuletzt sollen sie mit den wichtigsten Traditionen, mit der Lebensweise und mit der Kultur der Ungarndeutschen bekannt gemacht werden. Sie sollen stolz auf ihre Zugehörigkeit zur Volksgruppe sein, aber auch die Kultur der Ungarn und der anderen in Ungarn lebenden Minderheiten schätzen und die interethnischen Beziehungen erkennen.

Die Schülerinnen und Schüler lernen die Varietäten der Sprache der Ungarndeutschen kennen, deren Wert und Leistung sowie ihre wichtigsten Abweichungen von der Hochsprache.

Das Kennenlernen der Geschichte der deutschstämmigen Bevölkerung von der Staatsgründung der Ungarn bis zum heutigen Tag soll dazu beitragen, dass sich eine wirklichkeitstreue Betrachtung über die Rolle der Vielfalt und der Ausstrahlung einer Minderheit auf die Mehrheitsnation formiert. Die Kenntnisse aus der Geschichte sollen aber auch helfen, die Erscheinungsformen der Vorurteile zu kennen und deren Hintergründe zu erklären. Das ungarndeutsche Volksliedgut soll gepflegt werden.

Die Jugendlichen sollen sich über die heutige Lage im Klaren sein, die Organisationen, Gremien und Presse der Minderheit kennen und durch selbstständiges Arbeiten angeregt werden, sich auch nach dem Abschluss der Schule mit dem Leben und der Kultur der Ungarndeutschen zu beschäftigen und ihre Interessen zu vertreten.

Durch das interkulturelle Lernen erkennen die Schüler und Schülerinnen die Vorteile der sprachlichen und kulturellen Vielfalt und werden zum Verständnis und zur Achtung der eigenen und anderen Kulturen erzogen. Sie sollen die Lage der Ungarndeutschen in die europäische Dimension einordnen und einbringen können.

Im Nationalitätenklassenzug sind die Schüler unterschiedlicher Herkunft. Sie kommen aus verschiedenen Schultypen und sozialen Verhältnissen. Wir müssen annehmen, dass sie in der Grundschule keine Minderheitenkunde gelernt haben, deshalb müssen die Lerninhalte neu erteilt bzw. aufgefrischt werden. Aus den Familien bringen nur wenige Kenntnisse mit, auch wenn die Traditionspflege in den ungarndeutschen Dörfern seit einiger Zeit größer geschrieben wird. In den Klassen, in denen viele Schüler/innen aus diesen Gemeinden stammend sitzen und eigene Erfahrungen, Erlebnisse oder wertvolle Gegenstände in den Unterricht mitbringen können, ist die Themenbearbeitung leichter. Es macht mir einen Riesenspaß mit unseren jungen „Schwabern“ zu arbeiten und sie dadurch auch auf ihr Europa-Bürgertum vorzubereiten.

Eich Mária
Deutschlehrerin

Nyelv- és irodalomtanítás 10 év tükrében

E sorok szerzője 1994 óta tanít a Lovassy Gimnáziumban, ezért a tíz évre történő visszatekintésben óhatatlanul megjelenik néhány szubjektív elem.

Az 1994-es helyzet

A Lovassy Gimnáziumban az irodalomtanítás területén tevékenykedő új tanárban gyorsan tudatosodik az állapot: bizonyos kérdéseket nem érdemes feltenni, mert a válaszok már előre tudhatók - ugyanis nincsenek válaszok. A következő kérdések azonban automatikusan adódnának: mi melyik évben tanítandó? Hogyan lehet diákbarát módon egy olyan irodalomtörténeti tankönyvvel dolgozni, amelyet a 70-es évek közepén egy marxista-balos irányzatú koncepció szellemében állítottak össze? Mely művekből áll a kötelező olvasmányok jegyzéke? Mit kell ebből a jegyzékből egészen részletesen tárgyalni, mit lehet nagyvonalúbban kezelni? Mely dokumentumok szolgálják a tanítást, az írásbeli és szóbeli érettségi vizsgák, az évközbeni értékelés alapját? Az iskolai könyvtárban az olvasmányjegyzék egyetlen kötete sem található meg, mit adhatunk hát a diákok kezébe, hogy tőlük korrekt módon ne követeljünk se sokat, se keveset. Milyen tapasztalatokra tettek szert mind ezideig más nemzetiségi tagozatos gimnáziumok? Sok dolog még ködös. Nem marad más hátra, mint céltudatosan és habozás nélkül hozzálátni a munkához.

Nyelvoktatás. A tagozat diákjai éppen maguk mögött tudják a 9. évfolyam végi nyelvi vizsgát, és bizonyos nyelvi jelenségekről úgy tudnak beszélni, mint a németszakos hallgatók az egyetemi nagy szigorlat után. Csodálatra méltó és egyidejűleg ijesztő. Tudásuknak azonban egy kicsit életszagúnak is kellene lennie. A nemzetiségi tagozat diákjának a hétköznapi témákban nyelvi és beszédkészség tekintetében nem lenne szabad kevesebbet tudnia, mint az átlagos diáknak egy jó színvonalú nyelvi tagozatos osztályban.

A 11. évfolyam végén esedékes próbaérettségi vizsga sikeres letétele után - amelynek a követelményszintjét nem éppen alacsonyra tettük - még mindig nem áll rendelkezésre az iskolai könyvtárban az irodalomkánon valamennyi kötete. Ezért azonban nem szabad a diákokat büntetni. Ha tehát hiányoznak kötelező olvasmányok, pótolni kell őket anélkül, hogy egy kívülálló észrevehetné azt, hogy a diákok magát az olvasmányt nem teljes egészében, csak részleteiben olvasták. Mit tehet tehát a tanár? Végiggondolja, melyik olvasmányra kerül sor három hét múlva, túlnyomórészt hétvégén - hogy senkit ne zavarjon és őt se zavarja senki - fénymásolja a műből a legjellemzőbb részleteket, miután egyik fiatal, szintén egy kicsit megszállott kollégájától annak illegálisan megszerzett kulcsával beosont a gimnázium épületébe. Az „eredeti” fénymásolatokat olyan szülőkkal, akik veszprémi vagy Veszprém környéki cégek alkalmazottai, vagy akiknek van saját cégük, tovább fénymásoltatja, hogy csökkentse az iskola költségeit. Szerencsére négy-öt család bevonható a dologba. Így keletkezik egy kb. 200 oldalas házi szerkesztésű antológia, amelyet már csak elolvasni, megbeszélni, feldolgozni, a diáktól számon kérni és értékelni kell. S a diákot féltő tanár a kötelező olvasmányjegy-

zékéből még ajánlott művet is elolvastat, mert biztosra akar menni, és úgy véli, soha nem lehet tudni, melyik mű kerül elő témaként az írásbeli érettségi vizsgán.

Az is nyilvánvaló, hogy a tanár az irodalomtörténeti tankönyv szellemiségével sem tud teljesen azonosulni. Hogy a tanításban az irodalomtörténeti szempont is érvényesüljön, a biztonság kedvéért, információs lapokat készít a mű keletkezéséről, tartalmáról, felépítéséről, mondanivalójáról, a jellemekről, a stílusról, hatásáról, hogy a diákokban összkép alakuljon ki a műről, és nem utolsósorban a csoport „gyengébbjeinek” is legyen írni- és mondanivalójuk.

DSD-vizsga. Ha valaki Németországban szeretne felsőfokú tanulmányokat folytatni, nyelvi ismereteinek színvonaláról is számot kell adnia. A Németnyelvi Diploma (DSD) II színjét erre találták ki. Anélkül hogy az iskolában lettek volna saját tapasztalataink, az 1997-ben végzős osztály vállalkozókedvű diákjait arra ösztönöztük, vágjanak neki a vizsgának. Az első fecskék száma, akik ezt a vizsgát sikeresen le is tették, tizenkettő volt.

Az 1997-es érettségi vizsga nemcsak a diákok és a tanárok számára jelentett nagy mérföldkövet. A vizsgabizottság elnöke (Eppel Ferenc úr a pápai Türr István Gimnáziumból) például olyan komolyan vette feladatát, hogy az irodalomkánon valamennyi kötelező olvasmányát végigolvasta, hogy a diákok teljesítményének színvonalát jobban megítélhesse. A diákok eredményei dicséretesek voltak: egy diák kivételével valamennyien jó vagy jeles osztályzatot szereztek, ami azt jelenti, hogy eleget tettek a felsőfokú követelményeinek is.

2003

Mi változott az „ősállapotok” óta?

- Alapdokumentumok állnak rendelkezésre: helyi tantervek (a Nemzeti Alaptanterv és a kerettanterv alapján).
- Nemcsak a nemzetiségi tagozat diákjainak tudjuk a kötelező olvasmányokat kézbe adni, hanem a németet idegennyelvként tanuló diákok számára is elérhető a nyelviileg egyszerűbb ifjúsági irodalom, amely meghozza a kedvet az idegennyelvű szövegek eredetiben való elolvasáshoz.
- Az elmúlt 10 évben két koncepció szerint tanítottuk a német irodalmat: irodalomtörténeti-kronológiai szempontok figyelembe vételével (a magyar irodalom tanításához hasonlóan). Az első három generáció 1997 és 1999 között túlnyomórészt ezen koncepció alapján tette le az érettségi vizsgát. Az első két évfolyam érettségi vizsgájának tapasztalatain felbátorodva úgy éreztük, változtatnunk kell: az időrendi megközelítés helyett a tantervet tematikus szempontok figyelembe vételével állítottuk össze, ami a DSD-vizsga szellemiségének is lényegesen jobban megfelel. Az irodalomkánon műveit problémakörök alapján tárgyaltuk meg, ami nézeteink szerint megkönnyíti a diáknak azt, hogy a művek, és korszakok közötti összefüggéseket meglássa, és a mű üzenetét jobban felismerhesse. (Néhány példa a témakörökre: A különc ember, Kísértések, Irodalom az erőszak ellen, Az ember manipulációja, A házasság problematikája, Tolerancia/intolerancia - előítéletek stb.)

- A koncepcióváltással párhuzamosan egy új tananyag iránti igény is megfogalmazódott, amely kiegészíti, pontosabban helyettesíti a régi irodalomtörténetet. 1998 és 2003 között a munkaközösség három kollégája írt és próbált ki feladatlapokat, amellyel célunk többek között a következő volt: a diákokat gondolkodó olvasásra, szabad és kritikus állásfoglalásuk korrekt nyelvi megformálására ösztönözní.
- Az 1997. évi 12 jelölthöz képest a végzős nemzetiségi osztályok majdnem minden diákja jelentkezik DSD-vizsgára. A jelöltek törekednek arra, hogy megfeleljenek a követelményeknek. Ezen ténynek köszönhető, hogy tanulóink mintegy 95-100%-a megszerzi a DSD II fokozatát.

Az elmúlt 10 évre visszatekintve megállapítható, hogy a semmiből mára sok minden született. Nem gondoljuk azonban, hogy mentesek lehetünk a további reformoktól, újításoktól, görcsös gondolkodásoktól és válságoktól. De tudjuk azt is, hogy a nehézségek csak rugalmassággal, nyitottsággal, az eddigi munkamorál megtartásával küzdhetők le és vihetők végbe.

Márkus Csaba
szaktanár

Sprach- und Literaturunterricht im Spiegel von zehn Jahren

Der Verfasser dieser Zeilen unterrichtet seit 1994 am Lovassy-Gymnasium, daher sind manch subjektive Elemente im Rückblick auf die 10 Jahre nicht zu vermeiden.

Situation 1994

Dem neuen Lehrer am Lovassy wird die Grundsituation im Bereich Literaturunterricht rasch bewusst: es lohnt sich nicht, bestimmte Fragen zu stellen, weil die Antworten schon von vorneherein klar sind. Folgende Fragen würden sich aber automatisch ergeben: Was ist in welchem Jahr zu unterrichten? Wie kann man mit einem Lehrbuch zur Literaturgeschichte schülerfreundlich arbeiten, das in der Mitte der 70er Jahre im Geist einer marxistisch-linksorientierten Konzeption zusammengestellt worden ist? Aus welchen Werken besteht der Literaturkanon (Pflichtlektüre)? Was ist davon ganz ausführlich zu behandeln, was kann auch großzügiger besprochen werden? Welche Dokumente liegen als Grundlage für den Unterricht, für das schriftliche und mündliche Abitur, für die Bewertung im Laufe des Jahres vor? In der Schulbibliothek ist kein Werk des Literaturkanons zu finden, was können wir also dann den Schülern in die Hand geben, um von ihnen auf korrekte Weise nicht zu viel und nicht zu wenig zu verlangen? Welche Erfahrungen haben bisher andere Gymnasien mit Nationalitätenzweig gemacht? Vieles ist noch schleierhaft. Es bleibt also nichts Anderes übrig als zielbewusst und unverzögert an die Sache heranzugehen.

Sprachunterricht. Die Schüler haben gerade die Prüfung am Ende der 9. Klasse hinter sich und können über bestimmte grammatische Erscheinungen sprechen wie

Germanistikstudenten nach dem großen Rigorosum an der Universität. Bewundernswert und erschreckend gleichzeitig. Nach dem Leben sollte es auch ein wenig riechen. Ein Schüler im Nationalitätenzweig sollte ja auch in den alltäglichen Themen nicht weniger sprach- und sprechkompetent sein als ein durchschnittlicher Schüler in einer guten Klasse mit erweitertem Deutschunterricht.

1997

Nach einer erfolgreichen Prüfung am Ende des 11. Jahrgangs als Probe für das Abitur - wo die Anforderungen nicht gerade niedrig bestimmt waren - haben wir immer noch nicht alle Werke im Literaturkanon in der Schulbibliothek zur Verfügung. Dafür dürfen aber die Schüler nicht den bestraft werden - wenn also die Primärliteratur nicht zu erreichen ist, ist sie zu ersetzen, ohne dass es von einem Außenstehenden bemerkt werden könnte, dass die Schüler nicht die Ganzschriften selbst, sondern nur Auszüge aus den Werken kennen. Was hat der Lehrer also zu tun? Er überlegt, welche Ganzschrift in drei Wochen an die Reihe kommt, er kopiert überwiegend am Wochenende - um niemanden zu stören, und von niemandem gestört zu werden - die charakteristischsten Teile aus dem Werk, nachdem er mit seinem, von einem ebenso ein wenig besessenen jungen Kollegen, illegal erworbenen Schlüssel zur Schule ins Gymnasium geschlichen ist. Die Originalkopien lässt er die Eltern, die bei Firmen in und um Veszprém angestellt sind oder die selbst eine eigene Firma haben, kopieren, um für die Schule Kosten zu sparen. Zum Glück lassen sich 4-5 Familien mit in die Sache einbeziehen. So entsteht eine schuleigene Anthologie mit etwa 200 Seiten, die "nur noch" gelesen, besprochen, bearbeitet, von den Schülern abverlangt und ausgewertet werden muss. Und der Lehrer lässt von der Liste der Pflichtlektüre auch zahlreiche empfohlene Werke lesen, weil er sichergehen will und meint, man kann nie wissen, welches Werk im schriftlichen Abitur als Thema vorkommt.

Es ist auch klar, dass sich der Lehrer mit dem Geist des Lehrbuches zur Literaturgeschichte nicht identifizieren kann. Damit auch der literaturhistorische Aspekt zur Geltung kommt, stellt er sicherheitshalber Informationsblätter über Entstehung, Inhalt, Struktur, Aussage, Charaktere, Stil, Wirkung des Werkes zusammen, damit ein Gesamtbild vom Werk in den Schülern entsteht und nicht zuletzt auch die "Schwächlinge" was zu schreiben und zu sagen haben.

DSD-Prüfung. Wenn jemand in Deutschland studieren möchte, muss er auch das Niveau seiner Sprachkenntnisse nachweisen können. Das Deutsche Sprachdiplom (DSD) Stufe II ist gerade dafür gedacht. Ohne dass wir in der Schule eigene Erfahrungen hatten, sind die unternehmungslustigen Schüler aus der Abschlussklasse im Jahre 1997 motiviert worden, die Prüfung abzulegen. Die ersten Schwalben sind zu zwölf gewesen, welche diese Prüfung erfolgreich bestanden haben.

Das Abitur 1997 ist nicht nur für die Schüler und die Lehrer ein riesiger Meilenstein gewesen. Der Vorsitzende der Prüfungskommission (Herr Ferenc Eppel aus dem Gymnasium István Türr/Pápa) hat seine Aufgabe z. B. so ernst genommen, dass er alle Werke im Literaturkanon durchgelesen hat, um das Niveau der Leistungen der Schüler besser beurteilen zu können. Die Ergebnisse der Schüler waren lobenswert: mit der

Ausnahme eines Schülers haben alle die Note vier oder fünf erreicht, was bedeutet, dass diese Note einer Oberstufenprüfung gleich ist.

2003

Was hat sich seit den Urzuständen geändert?

- Es stehen Grunddokumente zur Verfügung: Lokale Lehrpläne (aufgrund des Nationalen Grundlehrplanes und des Rahmenlehrplanes).
- Wir können nicht nur den Schülern im Nationalitätenzweig alle Ganzschriften in der Schulbibliothek anbieten, sondern auch den Schülern im Bereich Deutsch als Fremdsprache sind sprachlich leichtere Jugendbücher zugänglich, die ihnen Lust am Lesen machen.
- Wir haben in den 10 Jahren nach zwei Konzeptionen den Literaturunterricht erteilt: nach literaturhistorisch-chronologischen Aspekten (gleich wie im ungarischsprachigen Literaturunterricht). Die ersten drei Generationen haben in den Jahren 1997-1999 vorwiegend nach dieser Konzeption das Abitur abgelegt. Mit den Erfahrungen der ersten beiden Abiturprüfungen haben wir uns ermutigt gefühlt, die Konzeption zu ändern: statt der chronologischen Annäherung haben wir den Lehrplan nach thematischen Aspekten zusammengestellt, was auch dem Geist der DSD-Prüfung wesentlich besser entspricht. Wir haben die literarischen Werke des Kanons nach Problemkreisen behandelt, was nach unseren Ansichten den Schülern mehr ermöglicht, die Zusammenhänge zwischen den Werken, Epochen und die Botschaft der Werke für sich selbst als Leser besser zu erkennen. (Es sind Themenkreise entstanden wie z. B. Außenseitertum, Versuchungen, Literatur gegen Gewalt, Manipulation des Menschen, Problematik der Ehe, In/Toleranz - Vorurteile usw.)
- Parallel zum Wechsel der Konzeption ist der Wunsch nach einem neuen Lehrwerk entstanden, das die alte Literaturgeschichte ergänzt, besser noch ersetzt. In den Jahren 1998-2003 sind von drei Kollegen in der Fachschaft Arbeitsblätter geschrieben, erprobt und neugeschrieben worden, die u. a. folgende Ziele haben: die Schüler zum denkenden Lesen, zur korrekten sprachlichen Formulierung ihrer freien und kritischen Stellungnahme anzuregen.
- Im Vergleich zu den 12 Kandidaten im Jahre 1997 melden sich meistens fast alle Schüler in den Abschlussklassen zur DSD-Prüfung. Die Kandidaten versuchen den Anforderungen der Prüfungsordnung zu entsprechen. Dieser Tatsache ist zu verdanken, dass 95-100 % der Kandidaten das Deutsche Sprachdiplom Stufe II ausgehändigt bekommen.

Nach dem Rückblick auf die 10 Jahre ist festzustellen, dass aus dem Nichts Vieles entstanden ist. Wir denken aber nicht, dass wir uns weitere Reformen, Neuerungen, krampfhaftige Überlegungen und Krisen ersparen können: wir wissen aber auch, dass sie mit Flexibilität, Offenheit sowie durch die Beibehaltung der bisherigen Arbeitsmoral durchzuführen und zu bewältigen sind.

Márkus Csaba
Deutschlehrer

DSD II.

Mit is jelent ez a mozaikszó: DSD II?

Ez az oklevél azt bizonyítja, hogy a tulajdonosa olyan szinten beszél németül, amely képessé teszi arra, hogy felsőfokú tanulmányokat folytasson Németországban. Azok esetében, akik ezzel rendelkeznek, az egyetem eltekint a nyelvi felvételi vizsgától, amelyre különben több féléven át kellene készülni.

Hogyan épül fel egy vizsga?

A vizsga egy szóbeli és egy írásbeli részből áll.

Az írásbeli a német fél által alaposan átgondolt vizsga, ami az egész északi féltekén ugyanazon a napon és időben zajlik.

1. nap: Szövegalkotás- a rendelkezésre álló idő 210 perc.

A feladatok: a. Véleményalkotás egy irodalmi szöveg alapján.

b. Véleményalkotás egy szerkesztett szöveg alapján.

c. Fogalmazás a három megadott téma egyikéről.

A vizsgázónak tehát öt téma áll rendelkezésére, amelyből egyet kell választania.

2. nap: -Hallás utáni megértés (20 perc)
- Olvasás utáni megértés (50 perc)
- Nyelvtan és szókincs (50 perc)

A vizsga iratai (feladatlapok, jegyzőkönyvek) a német vendégtanárokat küldő intézmény koordinációs irodáján és Németország nagykövetsége révén Németországba, a külföldiek német nyelvoktatásával foglalkozó intézmény központjába kerülnek. A dolgozatok javítása itt zajlik, és ez biztosítja az összes vizsgázó számára az azonos és igazságos feltételeket.

A szóbeli vizsga két kb. 10 perces részből áll.

1. Egy olvasott szöveg tartalmának összefoglalása és egy a szövegről folytatott beszélgetés.
2. Beszélgetés egy olyan témáról, amelyet a vizsgázó választott, és a tanárral egyeztetett. (Fontos, hogy itt beszélgetésről és nem előadásról, vagy Kérdezz-felelek játékról van szó.)

Az azonos mérce érdekében a vizsgaelnök mindig egy német vendégtanár.

Az írásbeli és a szóbeli között egy próbavizsgát bonyolítunk le, amelynek kettős célja van.

1. A vizsgabizottság tagjai jussanak közös nevezőre a pontozást illetően.
2. A vizsgázók megismerhetik a vizsga folyamatát, mert a próbavizsgán mindig egy 11. évfolyamos tanuló vesz részt.

Miért érdemes letenni ezt a vizsgát?

1. A vizsgázó számára ingyenes.

2. Az oklevél tanúsítja, hogy az illető magas szintű nyelvtudással rendelkezik, ami a felsőfokú tanulmányok folytatásánál és a munkába állásnál jelenthet komoly előnyt.

3. Magyarországon felsőfokú nyelvvizsgával egyenértékű.

A Lovassy László Gimnázium az elmúlt időszakban végzett magas színvonalú munkája miatt 2003 őszétől vizsgaközponti megbízatást kapott. Mi bonyolíthatjuk a Táncsics Mihály Gimnázium (Mór) és a Perczel Mór Gimnázium (Siófok) tanulóinak vizsgáztatást is.

Korlátozott számban más iskolák németül jól beszélő tanulói is jelentkezhetnek, hogy „külsős” vizsgázóként számot adjanak tudásukról.

Corina Glout

vendégtanár

(Bundesverwaltungsamt, Zentralstelle für das Auslandsschulwesen)

2000 óta tanítok az iskolában

Das Deutsche Sprachdiplom der Kultusministerkonferenz Stufe II: kurz DSD II

Was ist das DSD II?

Das DSD II ist der Nachweis dafür, dass man in der Lage ist, ein Studium in Deutschland sprachlich zu bewältigen. Die Universität verzichtet bei Bewerbern mit dem DSD II auf die Aufnahmeprüfung, worauf sich andere ausländische Studierende in semesterlangen Sprachkursen vorbereiten müssen.

Was muss man dafür tun?

Die Prüfung besteht aus einem schriftlichen und einem mündlichen Teil.

Der schriftliche Teil wird von deutscher Seite präzise durchgeplant, auf der ganzen Nordhalbkugel finden die Prüfungen an den gleichen Tagen und zur gleichen Zeit statt.

Erster Tag: - Textproduktion (210 Minuten)

- Themen:
- a) textgebundene Aufgabe / literarischer Text
  - b) textgebundene Aufgabe / Sachtext
  - c) textunabhängige Aufgabe (mit drei Themenangeboten)

Der Prüfling hat ergo fünf Themen für seinen Aufsatz zur Auswahl.

- Zweiter Tag:*
- Hörverstehen (20 Minuten)
  - Leseverstehen (50 Minuten)
  - Grammatik und Wortschatz (50 Minuten)

Die Prüfungsunterlagen gehen über das Koordinationsbüro des Lehrerentsendeprogramms und die Deutsche Botschaft Budapest zur Zentralstelle für das Auslandsschulwesen (ZfA). Die Korrektur in Deutschland sichert bei der Bewertung gleiche und gerechte Kriterien für alle Kandidaten weltweit.

Der mündliche Teil besteht aus zwei Teilen von circa je 10 Minuten:

1. Lesetext: Zusammenfassung und Gespräch darüber
2. Gespräch (kein Vortrag und kein Frage-Antwort-Spiel!) über ein Thema, das Prüfling und Prüfer zuvor vereinbart haben

Damit auch hier gleiche Maßstäbe angelegt werden, ist der Prüfungsvorsitzende immer ein deutscher Beamter.

Die alljährlich stattfindende Pilotprüfung hat zwei Aufgaben:

1. Die Prüfer, die Beisitzer und die Vorsitzenden sollen sich über die Abstimmung und die Schwierigkeiten bei der Punktevergabe verständigen.
2. Für die Schüler hat sie den Vorteil, dass sie sich mit dem Ablauf der mündlichen Prüfung vertraut machen können, da sich Schüler (meist aus der 11.Klasse) hier „Probe prüfen“ lassen.

Warum sollte man das DSD II ablegen?

1. Es ist für den Prüfling kostenlos.
2. Das Diplom beweist, dass man eine hohe sprachliche Kompetenz hat – hilfreich für Studium und Beruf.
3. In Ungarn ist das DSD II als Oberstufenprüfung anerkannt.

Wegen hochqualifizierter Arbeit im Bereich Deutsch hat das Lovassy-László-Gymnasium seit diesem Schuljahr den Status des Prüfungszentrums. Unsere Zubringerschulen sind das Táncsics-Mihály-Gimnázium Mór und das Perczel-Mór-Gimnázium Siofok. Begrenzt können sich auch Abiturienten anderer Schulen mit sehr guten Deutschkenntnissen als „Externe“ bei uns um die Prüfung bewerben.

Corina Glout

Országismeret és nyelvgyakorlás

Megérkezésem idején ez a tantárgy a német tanítás része volt, ám az érettségi követelmények változása következtében mára az országismeret önálló tantárggyá vált.

A tantárgy célja, hogy a tanulókat megismertesse a németországi viszonyokkal, és felkészítse őket az ottani tartózkodásra és az itthoni találkozásokra.

A 9. évben az ünnepek, szokások, szabadidő és a családi élet jelentik a legfontosabb témákat.

A 10. évfolyamon a fontos városok és régiók, azok látnivalói, kulturális események és jeles személyiségek tevékenysége alkotják az órák anyagát.

A 11. évfolyamon a német nyelvterülettel való ismerkedés folytatódik, természetesen csak a rendelkezésre álló szűk időkeret nyújtotta lehetőségeken belül.

Különleges társadalmi jelenségek megbeszélésével zárul a 12. évfolyamon a tananyag.

Ha fontos aktuális események adódnak, mint pl. a népszavazás Magyarország 2004-es EU-csatlakozásáról, ezeket a témákat -természetesen a tanulók nyelvi szintjének megfelelően- beépítjük a tananyagba.

Kiselőadások, csoport- és páros munkák mellett városnézések, egyéni tapasztalatok bemutatása, a magyarországi viszonyokkal való összehasonlítás tehetik változatossá a tanórákat. Emellett természetesen felhasználunk aktuális újságcikkeket, rövid irodalmi műveket vagy komoly mondanivalókat tartalmazó videóanyagokat is.

Számomra ez nagyon nagy kihívást jelentett, mivel semmilyen anyag nem állt rendelkezésemre. Ezért nekem kell összeállítani az anyagot, illetve az adott osztály számára kialakítani. A kutatás néha igen fárasztó munka.

Segédanyagokat gyakran saját magam készítek, mint pl. cukros zacskót, adventi koszorút vagy húsvéti csokrot. A szüleim is lelkesednek a tantárgy iránt, gyakran küldenek nekem csomagot, amelyben további segédanyagokat kapok az Országismerethez.

Mindent összevetve annyit szeretnék mondani, hogy nekem, tanárnak ez a tantárgy minden fáradság ellenére nagyon sok örömet szerez, és mind a felkészülés folyamán mind pedig a diákoktól sokat tanulok.

Természetesen remélem, hogy fordítva is így van!

Corina Glout
vendégtanár

(Bundesverwaltungsamt, Zentralstelle für das Auslandsschulwesen)
2000 óta tanítok az iskolában.

Landeskundliche Sprachpflege

Im Jahr meiner Ankunft war dieses Fach ein Teil des Deutschunterrichts, durch Veränderungen in den Abituranforderungen ist nun die Landeskundliche Sprachpflege ein selbstständiges Fach geworden.

Ziel des Unterrichts ist es, die Schüler mit den deutschsprachigen Ländern vertraut zu machen und sie für dortige Aufenthalte und hiesige Begegnungen „fit“ zu machen.

Im 9. Schuljahr sind Feste, Bräuche, Feiertage, Freizeit und das Familienleben die Schwerpunkte.

Um Sehenswürdigkeiten, wichtige Städte und Regionen, kulturelle Errungenschaften und bedeutende Persönlichkeiten dreht sich der Unterricht im 10. Schuljahr.

Die Gesamtheit der Bundesländer in Deutschland und Österreich sowie die Kantone der Schweiz stehen in der 11. Klasse, mit so vielen Facetten wie es der begrenzte zeitliche Rahmen zulässt, zur Diskussion.

Besondere Erscheinungen der Gesellschaft schließen das Fach im 12. Schuljahr ab.

Wenn es wichtige aktuelle Ereignisse gibt, z.B. die Volksabstimmung zum EU-Beitritt Ungarns 2004 oder dieser selbst, werden solche Themen selbstverständlich dem jeweiligen Klassenniveau entsprechend im Unterricht eingebaut.

Referate, Gruppenarbeit, Partnerarbeit, Stadtrundgänge, das Einbringen eigener Erfahrungen, der Vergleich mit Ungarn soll den Unterricht abwechslungsreich machen, ebenso die Lektüre aktueller Zeitungstexte oder kurzer literarischer Werke sowie aussagekräftige Videos.

Für mich als Lehrer ist dieses Fach eine enorme Herausforderung, da keinerlei Material zur Verfügung stand. Somit muss und kann ich selbst das Material erstellen, was das Zuschneiden auf die jeweilige Klasse vereinfacht, allerdings ist die Suche teilweise ziemlich mühsam.

Realien für den Unterricht bastle ich häufig selbst (z.B. Zuckertüte, Adventskranz, Osterstrauß ...). Auch meine Eltern habe ich für dieses Fach begeistern können, so bekomme ich häufig Post, in der „Steinbruch“material für die Landeskunde enthalten ist.

Zusammenfassend möchte ich sagen, dass mir als Lehrer dieses Fach - trotz aller Mühe - sehr viel Spaß und Freude macht, und ich nicht nur in der Vorbereitung, sondern auch mit und von den Schülern lerne. Umgekehrt hoffe ich das natürlich auch!

Corina Glout

Gymnasiallehrerin des deutschen Lehrerrentsendeprogramms
(Bundesverwaltungsamt, Zentralstelle für das Auslandsschulwesen)

In Ungarn seit 2000

A nemzetiségi kamarakórus

A Nemzetiségi Tagozat Kamarakórusa 1996 őszén alakult. A cél egyrészt a hagyományok őrzése, a magyarországi német népdalok előadása, másrészt olyan közösség létrehozása volt, ahol az énekelni szerető diákok hasznosan tölthetik el szabadidejüket, és jól érezhetik magukat. Az évek során a tagok száma 10 főről 25-35 főre nőtt, és mindig van a kórusban több-kevesebb olyan diák is, aki nem a nemzetiségi tagozat tanulója. A kórus repertoárja is jelentősen kibővült, a német népdalokon kívül egyházi és világi dalokat, valamint magyar szerzők műveit is éneklük.

A fellépési lehetőségek sokszínűek. Az énekesek részt vesznek a hagyományos iskolai rendezvényeken, mint a Karácsonyi Koncert és az Alma Mater-gála, de más városi rendezvényeken is hallhatók, pl.: kiállítás-megnyitók, Gizella-napok megnyitója, valamint a Gizella –napok nemzetiségi rendezvényének is állandó szereplői. A kórus két alkalommal meghívást kapott a Hanau-i testvériskola adventi koncertjére is, ami a diákok számára nemcsak a nagyszerű fellépés, hanem a német diákokkal kötött barátságok miatt is különösen emlékezetes.

Eredményeink: Helikon   1998. bronz fokozat
  2000. bronz fokozat
  2002. bronz fokozat

Megyei nemzetiségi találkozó

1999. bronz fokozat

Szólisták: ezüst fokozat - Braun Anna, Harnos Kornélia

Német Ifjúsági Énekkarok Országos Fesztiválja

2000. Dicséretes arany fokozat

2003. Kitüntetéses arany fokozat

Országos Népdaléneklési verseny

2003. ezüst fokozat - Feith Ágnes, Jakab Erzsébet

Pesovár Ferenc III. Országos csoportos Népdaléneklési Verseny

2003. ezüst fokozat - Feith Ágnes, Jakab Erzsébet

Bankó Mónika
tanárnő, kórusvezető

Der Nationalitätenchor

Der Chor des Nationalitätenklassenzuges wurde im Herbst 1996 gegründet. Das Ziel war einerseits das Pflegen der Traditionen, das Vortragen des deutschen Liedgutes, andererseits den gern singenden Schülern eine gute Möglichkeit anzubieten, ihre Freizeit nützlich, im Freundeskreis verbringen zu können. Im Laufe der

Jahre stieg die Zahl der Mitglieder von 10 auf 25-35 Leute, und es gibt in dem Chor auch immer mal mehr oder weniger Schüler, die nicht in den Klassen des Nationalitätenklassenzuges lernen. Das Repertoire des Chores erweiterte sich auch, außer der deutschen Volkslieder werden kirchliche und weltliche Lieder sowie Stücke von ungarischen Komponisten gesungen.

Die Auftrittsmöglichkeiten sind sehr vielfältig. Die Sänger nehmen an den traditionellen schulischen Veranstaltungen teil / Weihnachtskonzert, Alma Mater – Gala/, sind aber auch bei anderen Ereignissen in der Stadt zu hören, z.B. bei Ausstellungseröffnungen, beim Eröffnungsfest der Gisella-Tage, und sie sind ständige Teilnehmer des Nationalitätenprogramms der Gisella-Tage. Der Chor wurde schon zweimal zum Adventskonzert der Lindenaus Schule in Hanau eingeladen, was nicht nur wegen des erfolgreichen Auftrittes, sondern auch wegen der neuen Kontakten zwischen deutschen und ungarischen Schülern unvergessliche Erlebnisse bleiben.

Unsere Ergebnisse: Helikon 1998. Bronze

2000. Bronze

2002. Bronze

Komitatstreffen der deutschen Musikgruppen (Herend)

1999. Bronze

Silber – Solisten: Anna Braun, Kornélia Harnos

Landesfestival der deutschen Jugendchöre

2000. Gold mit Belobigung

2003. Gold mit Auszeichnung

Landeswettbewerb der Volksliedsänger

2003. Silber - Solisten: Ágnes Feith, Erzsébet Jakab

Pesovár Ferenc Landeswettbewerb für Solistengruppen

2003. Silber - Solisten: Ágnes Feith, Erzsébet Jakab

Bankó Mónika

Musiklehrerin, Chorleiterin

*A nemzetiségi kórus Városlődön 1999.
Der Nationalitätenchor in Városlöd 1999.*